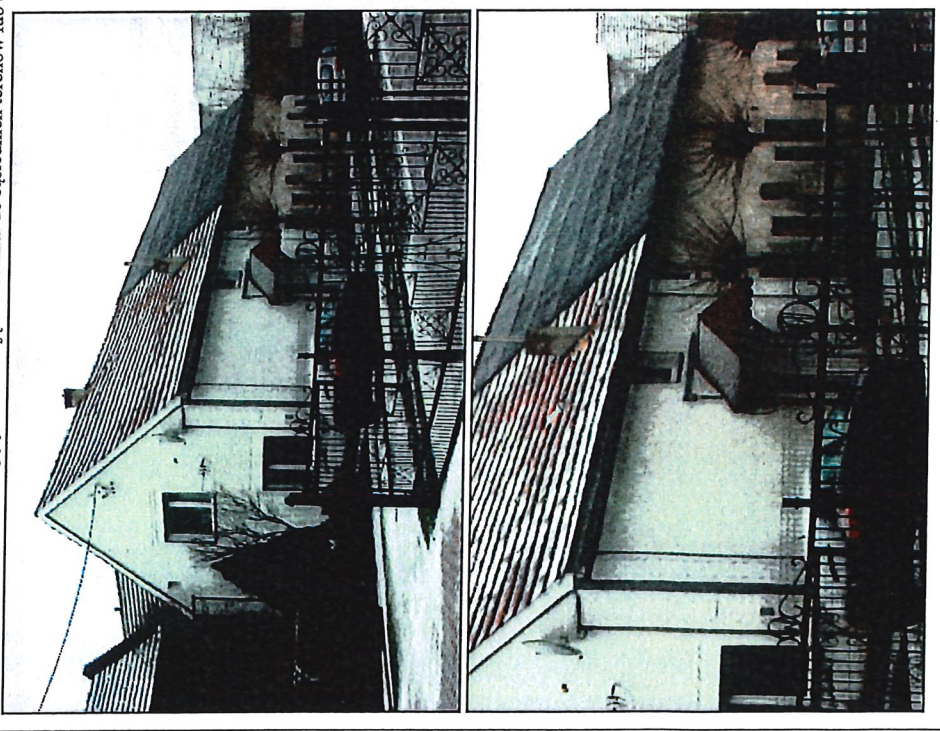

GEZ 37	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	2. Czas powstania 4 ćw. XIX	4. Adres Czeska Wieś nr 49, dz. nr 497 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			
1. Widok od pñn.-wsch. 2. Widok od wsch. 3. Widok od pñn.-wsch. 4. Lokalizacja.			

Stwierdzam zgodność
z oryginałem

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 16
woj. opolskie

WÓJT
Tymoteusz Drebbschok

8. Historia, opis i wartości

Wieża po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bernyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzelsów, właścicieli klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgół. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnice i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Architektura budynku wskazuje, że został on wzniesiony w ostatniej ćwierci XIX w. Zlokalizowany w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej. Użyty wzniesiony szczytowo względem drogi, założony na planie wydłużonego prostokąta, podpiwniczony, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem z dachówki ceramicznej karpidówki ponad częścią mieszkalną i eternitu ponad częścią gospodarczą. Elewacja południowo wschodnia w parterze dwuosiowa, w partii poddasza duży otwór okienny flankują dwa niewielkie otwory wentylacyjne. Elewacja północno wschodnia części mieszkalnej ujęta lizenami jednoosiowa. Otwór wejściowy osłonięty dwuspadowym daszkiem w konstrukcji drewnianej. Część gospodarcza siedmioosiowa, z otworami drzwiowymi w osiach pierwszej, drugiej, czwartej i siódmej. Dekoracja architektoniczna w postaci uproszczonych lizen i gzymsów. Otwory okienne zamknięte, prosto i łukiem odcinkowym, drzwiowe prosto. Okna PCV jedno- i dwudzielne, jednopoziomowe. Stolarka drzwiowa różnicowana, współczesna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć lub falowania. W pokryciu dachowym części mieszkalnej widoczne są pojedyncze ubytki. Pokrycie ponad częścią gospodarczą ahistoryczne, wydaje się szczelne. Wody opadowe odprowadzane są poprzez rynny i rury spustowe. Rynny pognięte, skorodowane. Mury bez widocznych odchyleń i spękań, ze śladami zawilgocenia w partiach dolnych. Tynki wórne, z ubytkami w partiach dolnych, w większym wymiarze w części gospodarczej. Wielkość i rozmieszczenia otworów wskazują na zmiany w otworowaniu. Okna i drzwi części mieszkalnej zostały wymienione na ahistoryczne.

Postulaty:

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- wymiana rynien i rur spustowych,
- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów; wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego (w przypadku odnalezienia ikonografii postuluje się odtworzyć również dekorację architektoniczną); wymiany okien PCV i drzwi na stolarkę w formach powtarzających rozwiązania historyczne.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

G. Naumowicz

11. Zarządzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków